

Verslag van een conferentie die het natuurlijk systeem verbindt met maatschappelijke opgaven

TerraenVision: een nieuw netwerk

TerraenVision is een nieuwe conferentie en een verfrissende ervaring. Vanuit verschillende standpunten en disciplines is gepresenteerd en gediscussieerd over de bijdrage van het natuurlijk systeem aan de maatschappelijke opgaven waar de wereld voor staat. Wat kan de wetenschap bijdragen en wat hebben stakeholders nodig? Wat zijn kennisleemten? Wat werkt wel en wat werkt niet? Wat is het belang van praktijkinzichten en hoe geven we invulling aan bewustwording en communicatie?

Door: Margot de Cleen en Co Molenaar

Over de auteurs:

Margot de Cleen en Co Molenaar werken als senior adviseur bodem en water bij Rijkswaterstaat directie Leefomgeving

WAT

Van 29 januari tot 2 februari 2018 vond in Barcelona de internationale conferentie TerraenVision plaats. Deze nieuwe conferentie, die naar verwachting anderhalf jaarlijks zal gaan plaatsvinden, had een succesvolle start met 140 deelnemers vanuit verschillende continenten waaronder een Nederlandse delegatie vanuit zowel NGOs, beleid als onderzoek. De conferentie werd

mede gesponsord door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD). In deze conferentie stonden maatschappelijke opgaven centraal zoals de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDGs), de CoP 21 doelen en het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Gezocht werd naar de wijze waarop het natuurlijk systeem kan bijdragen aan het realiseren van deze doelen. Dit bleek uit de thema's van de conferentie: Klimaatverandering, water als grondstof, landdegradatie en -herstel, nature based solutions, aarde en vuur, ecosysteemdiensten en gezondheid en het science-policy interface.

ONDERSCHEIDEND

Wat was er zo aantrekkelijk aan deze bijeenkomst? Hier kwamen mensen bijeen die vanuit verschillende disciplines werkten aan

onder andere het omgaan met klimaatverandering, landherstel of nature based solutions. Denk aan bodemkundigen, hydrologen en biologen, maar ook aan economen en gedragswetenschappers. Met de uitwisseling van ervaringen vanuit verschillende perspectieven (beleid, economie, sociaal (stakeholder) en wetenschap) werd duidelijk waar de raakvlakken tussen de verschillende SDGs lagen en kwamen integrale oplossingen boven tafel. Bovendien werd niet alleen theoretisch onderzoek gepresenteerd, maar juist ook onderzoek naar implementatie in de praktijk en cultuur- en gedragsinvloeden daarbij, die een grote invloed bleken te hebben. Dit is van belang voor communicatie en om de bewustwording te vergroten.

Landdegradatie was een belangrijk onderwerp. SDG 15¹, leven op land, heeft een apart subdoel (15.3) dat streeft naar “land-degradation-neutrality” (LDN)² in 2030. Tijdens de conferentie werd ingezoomd op effecten van landgebruik en -management op de kwaliteit van land en bodem in brede zin van het woord (verontreiniging, compactie, verwoestijning ed) maar ook op mogelijke maatregelen om te komen tot herstel. Tegelijkertijd werden voorbeelden gegeven van integrale aanpak, met meerdere stakeholders en op verschillende schaalniveaus. De UNCCD ging in op de mogelijkheden die zij heeft geschapen voor investeren in landherstel met een speciaal fonds.

VERFRISSEND

Op de conferentie werd duidelijk dat samenwerking over disciplines heen, vanuit verschillende invalshoeken en met gebruikmaking van ervaringen van stakeholders de sleutel is om maatschappelijke opgaven te lijf te gaan. Juist deze vormen van samenwerking zorgen ervoor dat kennis in de praktijk wordt toegepast en gedeeld. Uit het buitenland kwamen verschillende showcases voorbij waar ook Nederland van kan leren, zoals verschillende soorten bodembedekking bij taluds om erosie tegen te gaan, afhankelijk van de ruimtelijke context.

Werken in de praktijk is ook voor onderzoekers verfrissend. Soms komen oplossingen uit onverwachte hoek. Bodembedekking onder avocadobomen gaat erosie tegen. Daarvoor is het alleen nodig om regelmatig te snoeien en zo te zorgen voor licht voor bodembedekkers. En wat te denken van Spaanse sinaasappelboeren die de grond niet willen afdekken omdat dat er niet zo netjes uit ziet? Deze inzichten hebben weinig met bodem te maken, maar alles met hoe je in gesprek kunt gaan over het beschermen en behouden van bodem en land.

Stakeholders blijken bovendien de beste ambassadeurs om nieuwe inzichten uit te dragen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit een promotiefilm bij een milieukeur voor wijn, gekoppeld aan de SDGs.

MEENEMEN

Nederlandse voorbeelden doen het goed in het buitenland, ze werden op deze conferentie zelfs door buitenlanders gepresenteerd. Zandmotor en Ruimte voor de Rivier zijn concepten die Nederland zelf met trots mag uitdragen en die kunnen bijdragen aan export van Nederlandse kennis en ervaring door het bedrijfsleven. Vergeet ook niet om de oren en ogen goed open te doen voor de ervaringen van anderen.

Wij organiseerden zelf een workshop waarin we met de deelnemers op zoek gingen naar bouwstenen om een narratief op te stellen waarmee we willen communiceren over het belang van het natuurlijk systeem en land voor transitie om de SDGs te bereiken. In deze workshop kregen we de volgende tips:

- Toon aan wat de relevante bijdrage van het systeem en land is aan het realiseren van de verschillende SDGs;
- Weet wat de relevante stakeholders zijn;
- Gebruik historische en culturele informatie;
- Zoek naar en gebruik de window of opportunity;
- Gebruik social media;
- De boodschapper is de stakeholder zelf (vind een superheld, Leonardo di Caprio)
- Wees creatief en gebruik duidelijke taal (geen jargon);
- Vind de urgentie en de trigger;
- Onderscheid schaalniveaus en begin klein;
- Faciliteer de uitvoering van initiatieven (bijvoorbeeld zorg voor de afvoer van tegels en zand als je burgers aanzet tot “tegel eruit, plant erin”);
- Wees bedacht op rare kronkels in menselijk gedrag.

Wij geven de organisatoren als tip mee om een nog betere balans te zoeken tussen onderzoekers en de verschillende stakeholders, te streven naar meer voorbeelden van praktijkonderzoek en om meer sessies waar de deelnemers met elkaar oplossingsrichtingen verkennen aan de hand van casusstudies. Zo leren ze elkaar kennen en wordt het netwerk versterkt.

Meer informatie en abstracts zijn te vinden op: <https://terraenvision2018.eu/>.

NOTEN

1. Zie SDG 15 <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-15-life-on-land/targets/>.
2. LDN <http://www2.unccd.int/issues/land-sdgs/land-degradation-neutrality>.